

82

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ

z dnia 21 stycznia 1999 r.

w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stopniu niepełnosprawności, trybu postępowania przy orzekaniu oraz zakresu, składu i sposobu działania zespołów orzekających, a także jednolitego wzoru legitymacji dokumentującej niepełnosprawność oraz organów uprawnionych do jej wystawiania.

Na podstawie art. 6 ust. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 i Nr 160, poz. 1082 oraz z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019 i Nr 162, poz. 1118 i 1126) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Szczegółowe zasady orzekania o stopniu niepełnosprawności

§ 1. 1. Przy ocenie stopnia niepełnosprawności bierze się pod uwagę:

- 1) orzeczenie lekarza o stanie zdrowia osoby zainteresowanej, uwzględniające stałe lub okresowe naruszenie sprawności organizmu,
- 2) wiek, płeć, wykształcenie, zawód, posiadane kwalifikacje,
- 3) wykonywane zatrudnienie, warunki pracy,
- 4) możliwość dalszego wykonywania pracy,
- 5) możliwość całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do wykonywania dotychczasowej lub innej pracy, w tym także w warunkach specjalnych, przez leczenie, rehabilitację lub reorientację zawodową,
- 6) możliwość poprawy w zakresie funkcjonowania w życiu codziennym, pełnienia ról społecznych i życia w integracji, poprzez leczenie, rehabilitację, szkolenie, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, usługi i inne działania dostosowane do potrzeb osoby niepełnosprawnej.

2. Naruszenie sprawności organizmu uważa się za:

- 1) trwałe (stałe) — jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy,
- 2) okresowe — jeśli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia.

§ 2. 1. Zaliczenie do stopnia niepełnosprawności może być orzeczone na stałe lub okresowo.

2. W razie uzyskania orzeczenia stwierdzającego okresowe zaliczenie do stopnia niepełnosprawności,

osoba zainteresowana uzyskaniem ponownego orzeczenia składa wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności, załączając do wniosku zaświadczenie lekarskie wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską się znajduje.

§ 3. 1. Zachowanie zdolności do pracy w warunkach specjalnych oznacza możliwość zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na stanowisku pracy, które w szczególności:

- 1) spełnia warunki w zakresie dostępności, funkcjonalności, organizacji i bezpieczeństwa pracy,
- 2) jest przystosowane i oprzyrządowane odpowiednio do potrzeb wynikających z rodzaju i stopnia niepełnosprawności,
- 3) umożliwia prowadzenie rehabilitacji.

2. Za niezdolność do wykonywania zatrudnienia uważa się niezdolność do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia w warunkach innych niż warunki specjalne.

3. Za częściową niezdolność do wykonywania zatrudnienia uważa się obniżenie zdolności do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia w porównaniu do zdolności, jakie wykazują pracownicy o podobnych kwalifikacjach i przygotowaniu zawodowym, mający pełną sprawność fizyczną i psychiczną.

§ 4. 1. Przy ocenie zdolności do wykonywania zatrudnienia osoby, która nie była zatrudniona, bierze się pod uwagę, czy i jakie zatrudnienie mogłaby ona podjąć z uwzględnieniem posiadanego wykształcenia, zawodu, posiadanych kwalifikacji, zdolności i umiejętności.

2. Przy ocenie zdolności do wykonywania zatrudnienia osoby, która podjęła lub podejmie zatrudnienie w warunkach specjalnych, bierze się pod uwagę, czy zdolność ta może być zachowana i realizowana wyłącznie w tych warunkach.

3. W stosunku do osoby, która nie pozostaje w zatrudnieniu, ocenia się, czy ta osoba — biorąc pod uwagę stopień sprawności organizmu — ma obniżoną zdolność do wykonywania zatrudnienia w porównaniu do zdolności pracowników o podobnych kwalifikacjach i przygotowaniu zawodowym, mających pełną sprawność fizyczną i psychiczną.

§ 5. 1. Przy ocenie konieczności korzystania ze świadczeń i usług socjalnych oraz opiekuńczych bierze się pod uwagę, czy występuje ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności, stosownie do wieku, płci i środowiska, które uniemożliwia osiągnięcie samowystarczalności, samodzielności i niezależności ekonomicznej lub fizycznej.

2. Przy ocenie konieczności korzystania z ulg i uprawnień bierze się pod uwagę, czy niepełnosprawność stanowi utrudnienie w funkcjonowaniu osoby.

3. Przy ocenie konieczności stosowania rehabilitacji w formie terapii zajęciowej bierze się pod uwagę, czy aktualna sprawność funkcjonowania człowieka uniemożliwia podjęcie jakiegokolwiek zatrudnienia.

Rozdział 2

Tryb postępowania przy orzekaniu o stopniu niepełnosprawności

§ 6. 1. Wniosek o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, zwany dalej „wnioskiem”, składa się do powiatowego zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, zwanego dalej „powiatowym zespołem”.

2. Za pisemną zgodą osób wymienionych w § 7 ust. 1 pkt 4 — wniosek może złożyć ośrodek pomocy społecznej lub powiatowe centrum pomocy rodzinie.

§ 7. 1. Wniosek powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko osoby zainteresowanej, datę jej urodzenia oraz adres zamieszkania,
- 2) dane dotyczące sytuacji społecznej i zawodowej,
- 3) określenie celu, dla którego niezbędne jest uzyskanie orzeczenia,
- 4) podpis osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

2. Do wniosku załącza się zaświadczenie lekarskie zawierające opis stanu zdrowia, wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się osoba zainteresowana, oraz inne dokumenty, w tym medyczne, umożliwiające ocenę stopnia niepełnosprawności.

3. Jeżeli przedłożona wraz z wnioskiem dokumentacja medyczna jest niewystarczająca do wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, przewodniczący powiatowego zespołu zawiadamia osobę zainteresowaną o konieczności i zakresie uzupełnienia dokumentacji o wyniki badań dodatkowych, konsultacji specjalistycznych lub obserwacji szpitalnych, na które kieruje osobę zainteresowaną lekarz, o którym mowa w ust. 2.

4. Jeżeli złożone przez osobę zainteresowaną dokumenty nie spełniają wymogów określonych w ust. 1, przewodniczący powiatowego zespołu wzywa osobę zainteresowaną lub jej przedstawiciela ustawowego do usunięcia braków w terminie 7 dni, z pouczeniem,

że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie sprawy bez rozpoznania.

§ 8. 1. Wniosek złożony do powiatowego zespołu przewodniczący powiatowego zespołu kieruje do rozpatrzenia na posiedzeniu składu orzekającego oraz ustala termin tego posiedzenia.

2. W posiedzeniu składu orzekającego bierze udział osoba zainteresowana, którą zawiadamia się, za zwrotnym poświadczeniem odbioru, o terminie posiedzenia, najpóźniej na 14 dni przed posiedzeniem, z zastrzeżeniem § 12 ust. 1.

3. Z posiedzenia sporządza się protokół, który podpisują przewodniczący i członkowie składu orzekającego.

§ 9. 1. W razie nie usprawiedliwionego niestawienia osoby zainteresowanej na posiedzenie składu orzekającego, przewodniczący powiatowego zespołu powiadamia ją na piśmie o pozostawieniu sprawy bez rozpatrzenia, jeżeli w okresie 30 dni od dnia posiedzenia nie przedstawi informacji o okolicznościach uzasadniających niestawiennictwo.

2. W razie usprawiedliwionej nieobecności, przewodniczący powiatowego zespołu wyznacza nowy termin rozpatrzenia sprawy, co najmniej po upływie 30 dni od dnia pierwszego terminu.

3. Jeżeli przyczyną niestawienia się wezwanej osoby na posiedzenie składu orzekającego jest długotrwała lub nie rokująca poprawy choroba, uniemożliwiająca osobiste stawiennictwo, stwierdzona zaświadczeniem lekarskim, orzeczenie lekarza o stanie zdrowia, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1, może być sporządzone w miejscu pobytu tej osoby. Przepis § 10 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 10. 1. W celu wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności przewodniczący składu orzekającego sporządza orzeczenie lekarza o stanie zdrowia, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1.

2. Orzeczenie lekarza o stanie zdrowia sporządzane jest na podstawie bezpośredniego badania osoby zainteresowanej, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. W sytuacjach szczególnych przewodniczący składu orzekającego może wydać orzeczenie lekarza o stanie zdrowia osób z ciężką, przewlekłą, ograniczającą możliwość poruszania się chorobą lub przebywających w szpitalu, bez bezpośredniego badania osoby zainteresowanej, jeżeli uzna posiadaną dokumentację za wystarczającą do wydania orzeczenia.

§ 11. 1. W celu wydania orzeczenia dla potrzeb rehabilitacji zawodowej i odpowiedniego zatrudnienia niezbędny jest udział w posiedzeniu składu orzekającego doradcy zawodowego.

2. W celu wydania orzeczenia dla potrzeb rehabilitacji społecznej, korzystania ze świadczeń, usług oraz ulg i uprawnień przysługujących na podstawie odrębnych przepisów niezbędny jest udział w posiedzeniu składu orzekającego pracownika socjalnego.

3. Udział innych specjalistów w posiedzeniu składu orzekającego ustala przewodniczący powiatowego zespołu.

§ 12. 1. Skład orzekający może rozpoznać sprawę i wydać orzeczenie o stopniu niepełnosprawności bez wzywania osoby zainteresowanej na posiedzenie, jeżeli lekarz — przewodniczący składu orzekającego — wystawi orzeczenie o stanie zdrowia, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1, oraz w przypadkach, o których mowa w § 10 ust. 3. O terminie posiedzenia należy zawiadomić osobę zainteresowaną, informując ją o nieobowiązkowym stawianiu.

2. W razie niezgodności ocen co do stopnia niepełnosprawności rozstrzygająca jest ocena przewodniczącego składu orzekającego.

3. Członek składu orzekającego, w razie odmiennej oceny w sprawie, zgłasza na piśmie swoje zdanie odrębne wraz z uzasadnieniem. Zgłoszenie zdania odrębnego odnotowuje się w protokole.

4. Po rozpoznaniu sprawy skład orzekający wydaje orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

5. Orzeczenie składu orzekającego, podpisane przez wszystkich członków składu orzekającego, przewodniczący ogłasza na posiedzeniu.

6. W razie zgonu osoby zainteresowanej, przewodniczący powiatowego zespołu wydaje orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

7. W razie wycofania wniosku przez osobę zainteresowaną lub jej przedstawiciela ustawowego, przewodniczący powiatowego zespołu wydaje orzeczenie o umorzeniu postępowania.

§ 13. 1. Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności powinno zawierać:

- 1) oznaczenie zespołu, który je wydał,
- 2) datę wydania orzeczenia,
- 3) podstawę prawną,
- 4) nazwisko i imię osoby zainteresowanej,
- 5) datę i miejsce urodzenia osoby zainteresowanej oraz adres zamieszkania lub pobytu,
- 6) określenie lub odmowę określenia stopnia niepełnosprawności,
- 7) przyczynę niepełnosprawności,
- 8) datę lub okres zaistnienia niepełnosprawności,
- 9) okres, na jaki orzeczono stopień niepełnosprawności,
- 10) wskazania określone przez skład orzekający stosownie do art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia

1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 i Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019 i Nr 162, poz. 1118 i 1126), zwanej dalej „ustawą”,

- 11) uzasadnienie,
- 12) pouczenie o przysługującym odwołaniu,
- 13) podpis z podaniem imienia i nazwiska przewodniczącego składu orzekającego oraz podpisy członków składu orzekającego.

2. Uzasadnienie orzeczenia odmownego powinno zawierać w szczególności: wskazania faktów, które skład orzekający uznał za istotne w sprawie, dokumentów, na których się oparł zaliczając do stopnia niepełnosprawności, lub przyczyn, z powodu których odmówił zaliczenia do stopnia niepełnosprawności. W przypadkach gdy orzeczenie uwzględnia w całości żądanie osoby zainteresowanej, skład orzekający może odstąpić od uzasadnienia.

3. Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności doręcza się na piśmie osobie zainteresowanej.

§ 14. 1. Osoby posiadające ważne orzeczenie o trwałym lub okresowym inwalidztwie, wydane na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym dla celów rentowych przed dniem 1 września 1997 r., mogą składać do zespołu wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności dla celów korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

2. Osoby, które uzyskały orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie zawierające przyczyny całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, która jest podstawą do korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów, mogą składać do zespołu wnioski o wydanie orzeczenia zawierającego odpowiednie wskazania.

3. Postępowanie w sprawach określonych w ust. 1 i 2 ogranicza się do wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, w którym:

- 1) stopień niepełnosprawności określa się na podstawie przedłożonych ważnych orzeczeń, o których mowa w ust. 1 i 2, przy zastosowaniu art. 5 i art. 62 ustawy,
- 2) wskazania powinny zawierać stwierdzoną przez skład orzekający zasadność korzystania z przysługujących ulg i uprawnień stosownie do naruszonej sprawności organizmu i ograniczeń funkcjonalnych osoby niepełnosprawnej.

§ 15. Rozpatrzenie sprawy o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności następuje niezwłocznie, nie później jednak niż w okresie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku, a w przypadku spraw szczególnie skomplikowanych, wymagających badań specjalistycznych lub

konsultacji — nie później niż w okresie 4 miesięcy od dnia złożenia wniosku.

§ 16. 1. Osoba zainteresowana może wnieść, w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia, odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, zwanego dalej „wojewódzkim zespołem”, za pośrednictwem powiatowego zespołu, który wydał orzeczenie.

2. Powiatowy zespół, który wydał orzeczenie, obowiązany jest przesłać odwołanie wraz z aktami sprawy do wojewódzkiego zespołu w terminie 14 dni od dnia, w którym otrzymał odwołanie, jeżeli w tym terminie nie wydał nowego orzeczenia.

3. Jeżeli powiatowy zespół uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, wydaje orzeczenie, w którym uchyli lub zmieni zaskarżone orzeczenie.

§ 17. Tryb postępowania przy orzekaniu o stopniu niepełnosprawności określony w rozporządzeniu stosuje się odpowiednio do postępowania przed wojewódzkim zespołem.

§ 18. Do postępowania przed powiatowymi zespołami i wojewódzkimi zespołami w zakresie nie uregulowanym w rozporządzeniu mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Rozdział 3

Skład i sposób działania powiatowych zespołów i wojewódzkich zespołów

§ 19. 1. Przewodniczący powiatowego zespołu:

- 1) reprezentuje powiatowy zespół na zewnątrz,
- 2) organizuje pracę powiatowego zespołu,
- 3) wyznacza, spośród członków powiatowego zespołu, składy orzekające oraz przewodniczących składów,
- 4) organizuje obsługę administracyjno-biurową powiatowego zespołu.

2. Przewodniczący wojewódzkiego zespołu:

- 1) reprezentuje wojewódzki zespół na zewnątrz,
- 2) organizuje pracę wojewódzkiego zespołu,
- 3) wyznacza, spośród członków wojewódzkiego zespołu, składy orzekające oraz przewodniczących składów,
- 4) organizuje obsługę administracyjno-biurową wojewódzkiego zespołu,
- 5) przedkłada Pełnomocnikowi do Spraw Osób Niepełnosprawnych okresowo, nie rzadziej niż raz na kwartał, informacje w sprawie oceny orzeczeń wy-

dawanych przez powiatowe zespoły, dokonywanej w toku postępowania odwoławczego.

§ 20. 1. W skład powiatowych zespołów i wojewódzkich zespołów wchodzi w szczególności:

- 1) lekarze,
- 2) psychologów i pedagogów,
- 3) doradcy zawodowi,
- 4) pracownicy socjalni,
- 5) inni specjaliści uznani za niezbędnych.

2. Przewodniczącym składu orzekającego jest lekarz.

3. W posiedzeniu składu orzekającego uczestniczy przewodniczący i co najmniej 2 członków.

Rozdział 4

Organy uprawnione do wystawiania legitymacji dokumentującej niepełnosprawność

§ 21. 1. Organem uprawnionym do wystawiania legitymacji osoby niepełnosprawnej, zwanej dalej „legitymacją”, jest starosta.

2. Legitymacja powinna zawierać:

- 1) oznaczenie organu, który wystawia legitymację,
- 2) nazwisko i imię osoby zainteresowanej, datę urodzenia, adres zamieszkania,
- 3) określenie stopnia niepełnosprawności,
- 4) okres, na jaki orzeczono stopień niepełnosprawności, który jest równoznaczny z okresem ważności legitymacji,
- 5) pieczęć i podpis z imieniem i nazwiskiem organu, który legitymację wystawił.

3. Wzór legitymacji stanowi załącznik do rozporządzenia.

Rozdział 5

Przepisy końcowe

§ 22. Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 21 sierpnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stopniu niepełnosprawności, trybu postępowania przy orzekaniu oraz zakresu, składu i sposobu działania zespołów orzekających o stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 100, poz. 627).

§ 23. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1999 r.

Minister Pracy i Polityki Socjalnej: *L. Komotowski*